

היבטים לשוניים בפרשת תזריע ואת תהיה עז

דקדוקי קריאה וטעמים בפרשת תז"מ בהפטרות וארבעה מצרעים ובראשון של אחרי

יב ב וַיִּלְדָּה: אי הקפדה על השווא נע בלמ"ד משבשת את המשמעות. וְטִמְאָה: המ"ם בשוא נע, והאל"ף צריכה להישמע. לא לקרוא וְטִמְאָה. וכן בפסוק ה

יב ד בְּדָמֵי טְהֵרָה: אין מפיק בה"א. יְמֵי טְהֵרָה: הה"א מופקת¹

יב ה עַל-דָּמֵי טְהֵרָה: אין מפיק בה"א

יב ו וּבְמָלְאֵת: הלמ"ד בחולם והאל"ף אינה מונעת. יְמֵי טְהֵרָה: הה"א מופקת

יג ד וּשְׁעָרָה: אין מפיק בה"א

יג ה לֹא-פֶשֶׁה: ש"ן שמאלית

יג ו פָּהָה: הה"א בקמץ

יג ח וְטִמְאָו: המ"ם בשוא נע, והאל"ף צריכה להישמע. לא לקרוא וְטִמְאוּ. וכן בהמשך

יג יא בַּשָּׂאֵת: הש"ן בשוא נח ללא דגש; אין לבלוע את האל"ף שלאחריה: לא בַּשֵּׁת

יג טז וְנִהְיָה: הה"א בשווא נח והפ"א בדגש קל וכן הדבר גם בהמשך

יג יח כִּי-יְהִיָּה בּוֹ-בְעָרָו: יש להקפיד על צירוף נכון של התיבות זו לזו, שתי התיבות הראשונות במרכא והשתיים הנותרות בטיפחא

יג יט אֹו בִּהְרֹת לְבָנָה אֲדַמְדָּמָת: טעם טפחא בתיבת בִּהְרֹת

יג כט בְּרֹאשׁ אֹו בְּזִקָן: הב"ת בשווא, בלתי מiodע, יש להיזהר מלקרוא בפתח

יג לב לֹא-יְהִיָּה בּוֹ: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה

יג לז צֶמַח-בּוֹ: געיה בצד"י, יש לקרוא בהעמדה קלה שם

יג לט בִּהְרֹת פְּהוֹת לְבָנָת: טעם טפחא בתיבת בִּהְרֹת

יג מב נִגַּע לְבָן אֲדַמְדָּמָם: טעם טפחא בתיבת נִגַּע

יג מה פְּרָמִים פְּרֹועַ: הפ"א בשתייהן רפויה. יַעֲטָה: העי"ן בשווא נח אך אין להבליעו כי אז יישמע כלשון 'הטייה'. וְטִמְאָ | טִמְאָ יְקָרָא: פסק בין התיבות, יש להפסיק מעט בין הראשונה לשנייה

יג מח בַּשֵּׁתִי: הב"ת רפויה והשי"ן אחריה בשווא נע². בְּעֶרְבֹ: הב"ת בשווא, לא מiodע, בשונה מההמשך שאז היא בקמץ: בְּעֶרְבֹ

יג מט וְהִרְאָה: הה"א בקמץ קטן, והר"ש בשוא נח. להיזהר מהבלעת האל"ף

יג נא אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה: היר"ד בצירי

יד ד לְמַטָּה: המ"ם בחירק חסר והטי"ת דגושה

יד ה וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת: טעם טפחא בתיבה וְשָׁחַט וכן הוא בהמשך בפסוק נ

יד ו עַל הַמֵּים הַחַיִּים: טעם טפחא בתיבה עַל

¹ כאשר מדובר בדמיה של האישה – ללא מפיק בה"א, כאשר מדובר בימים – הה"א במפיק ולסיכום: ראשונה ושלישית הה"א ללא מפיק, שנייה ורביעית, במפיק.

² בדרך כלל אין כוח לגעיה להניע את השווא באות שאחריה, לכן בשנים הקודמות צויין כאן שווא נח; אבל בגליון עב הובאו דברי קדמונים שהשווא נע, נוסף לזה מסורת בידי התימנים להניע את השווא שבנידון. נשמע בערך כך vi'shathy

יד ח וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמִּחְנָה: טעם טפחא בתיבה וְאַחֵר

יד ט יִגְלַח: הלמ"ד בפתח. יִגְלַח: הלמ"ד בצירי ח"ת בפתח גנובה

יד י וְכַבְּשָׁה: הכ"ף פתוחה

יד יא וְהַעֲמִיד: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת הגרונית החטופה. הַמְטָהָר: בשווא נע והכוונה לכהן, לא לאדם הבא להיטהר שאז מנוקד בחירק חסר

יד יד הַיִּמָּנִית: יו"ד בשווא נח וכן בהמשך

יד יז עַל דָּם הָאֲשָׁם: טעם טפחא בתיבה עַל

יד יט וְכָפַר עַל-הַמִּטְהָר: הפ"א בסגול ובזקף גדול ולא במרכא כפי שמופיע בקורן ואחרים

יד לה כָּנָנֶע: הכ"ף בשווא

יד לו וְאַחֵר כֶּן: טעם נסוג אחור לאל"ף

יד לז שְׁקַעְרוּרֹת: געיה בקו"ף, יש לקרוא בהעמדה קלה שם למנוע הבלעת העי"ן החטופה: שק-ערוּרֹת

יד נב וְחָטָא אֶת-הַבֵּית: תיבת הַבֵּית בזקף קטון ולא ברביע כפי שמופיע בקורן ואחרים

יד נו וְלִשְׁאָת: שי"ן שמאלית בשווא נח וללא דגש

יד נז זֹאת תֹּרֶת הַצִּרְעָת: טעם טפחא בתיבה תֹּרֶת

טו ט הַמְרָכָב: הכ"ף בקמץ ולא בפתח

טו יג וְסָפַר לוֹ: טעם נסוג אחור לסמ"ך

טו יד יִקַּח-לוֹ: העמדה קלה ביו"ד בגלל הגעיה שם

טו כג בְּנִגְעוּ-בּוֹ: הנר"ן בקמץ קטון

טו כו אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו: תיבת אֲשֶׁר אינה מוטעמת בקדמא אלא מוקפת לתיבה הבאה אחריה.

יז יִהְיֶה-לָּהּ: געיה ביו"ד והעמדה קלה שם, דגש חזק בלמ"ד מדין אתי מרחיק

טו כח וְסִפְרָה לָּהּ: טעם נסוג אחור לסמ"ך והתיבות אינן מוקפות כפי שמופיע בחלק מהדפוסים

טו כט וְהִבִּיֵּאָה: במלרע וללא מפיק בה"א

טו לב לְטִמְאָה-בָּהּ: הטי"ת בקמץ קטון והמ"ם בשווא נח, יש להקפיד להעמיד קלות את קריאת המ"ם ובכך להשמיע את האל"ף שלאחריה

הפטרות תזריע-מצרע במלכים ב ז:

ג עַד-מִתְנֶנּוּ: קמץ גדול במ"ם והת"ו בשווא נח

ו קוֹל סוֹס: אין לגרוס וקול עם וי"ו זהו שיבוש חמור³. קוֹל תֵּיל גָּדוֹל: טעם טפחא בתיבת קוֹל.

שְׁכַר-עָלִינוּ: געיה בשי"ן

ח הַמְצָרְעִים: געיה בה"א והמ"ם בשווא נע

י וְהִנֵּה אֵין-שָׁם: תיבה וְהִנֵּה מוטעמת בדרגא ולא במרכא⁴

יב אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ: טעם נסוג אחור לעי"ן

³ על שיבוש זה דובר בגליון תז"מ סז וגם בגליון זה.

⁴ הטעמת המרכא היא בניגוד לכללים של משרתי התביר.

יג וְיִקְחוּ-נָא - וְנִשְׁלַחַה וְנִרְאָה: הוא"ו בשווא נע ולא בפתח
יד שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים: טעם טפחא בתיבת שְׁנֵי. מַחְנֶה-אַרְם: געיה במ"ם הראשונה
טו בְּחַפְזָם: הח"ת בקמץ קטן
טז וְסִאֲתִים: האל"ף כלל אינה נשמעת וכן הדבר בהמשך
יז וְסִאֲה-סִלַּת: השווא הוא נח⁵, אין לקרוא בחטף קמץ כפי שמופיע ב'סימנים'
ראשון של אחרי מות:
א בְּקִרְבָּתָם: הקו"ף בקמץ קטן, הרי"ש בשווא נח ואין דגש קל בב"ת שלאחריה
ב בְּעֵנָן: העמדה קלה בב"ת להדגיש את הסגול המורה על מיודע
ד כְּתָנֶת-בֶּד קֶדֶשׁ: טעם קדמא על המילה בֶּד, אין לקרוא בטעות 'כתנת בד-קדש'⁶
ז וְהַעֲמִיד: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת הגרונית החטופה
י יַעֲמַד-חַי: יו"ד ראשונה בקמץ גדול
יב גַּחְלִי-אַשׁ: געיה בגימ"ל

יב ו פרשה וטבעה ד"ר משה רענן
"ובמלאות ימי טהרה לבן או לבת תביא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן יוֹנָה או תֹר לְחֻטָּאת אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל חֹפֶתוֹ".
בגיליון "שבת בשבתו" שפורסם בפרשת תזריע-מצורע בשנת תשע"ג (גיליון 1469)
דנתי בשאלה מדוע בחטאת יולדת הוקדם בן היונה לתורים בניגוד לכל שאר אזכורי
צמד מינים זה בתורה, שבהם הוקדמו התורים.
על כך כתב בעל הטורים: "בכל מקום מקדים תורים לבני יונה חוץ מכאן. לפי שאינו
מביא אלא אחד, שאם ימצא יונה לא יקח תור לפי שבן זוגו מתאבל עליו ואינו
מזדווג לאחר". על פי דבריו יש, אמנם, יתרון להבאת תורים על פני בני היונה אך
כאשר מקריבים פרט בודד, כביולדת, יש להעדיף את נטילת בן היונה דווקא.
ציהוב וזיהוב
בשורות הבאות אנסה להתייחס לשאלה אחרת והיא הגדרת גילם של בני היונה
והתורים. ברור שהכינוי "בן יונה" מצביע על פרט צעיר, אך יש לשאול מהם
הקריטריונים לקביעת גיל התורים ובני היונה ומדוע הם הובאו לקרבן רק בגילים אלו?
מצאנו במשנה (חולין א.ה): "כשר בתורין פסול בבני יונה, כשר בבני יונה פסול בתורין,
תחלת הציהוב בזה ובזה פסול". הגמרא בחולין (כב,א) מפרשת את הקריטריון המבחין
בין תורים ובני יונה:
ת"ד: יכול יהו כל התורים וכל בני היונה כשרים? תלמוד לומר: מִן חֲתָנִים וּמִקְרָא א. יד.
ולא כל התורים, מן בני היונה ולא כל בני יונה, פרט לתחילת הציהוב – שבזה ושבזה
שפסול. מאימתי התורים כשרים? משזיהבו. מאימתי בני יונה פסולים? משיציהבו.
אמנם המקורות מספקים כמה מדדים לקביעת גבולות הזמן שבהם הם נקראים גדולים
או קטנים אולם תרגום המושגים המופיעים במקורות והתאמתם לשלבי מחזור החיים,
כפי שהם מוכרים לנו, קשה. הקשיים בזיהוי אינם רק לשוניים אלא גם קשורים

⁵ ומוסיף בספר תורה קדומה בחלק הדקדוק: "ואף אם נמצא בקצת מהתיגאן געיה בוי"ו".

⁶ טעות נפוצה שמקורה ברצון הבלתי מודע מצד הקורא 'לאזן' את מספר ההברות משני צדי היחידה, הכוונה היא שהקורא על פי הטעות מקבל 3 הברות מצד ימין (אם נספור את השווא הנע כהברה לצורך העניין) ו-3 הברות משמאל כאשר הנכון הוא 4 מימין ו-2 משמאל.

לאפשרות שבמהלך הזמן שחלף מאז חתימת המענה עשויים היו להתרחש שינויים בצבעם של יוני הבית כתוצאה מסלקציה.

בקרב המפרשים המסורתיים קיימת אחידות רבה בפרשנות של שמות שלבי ההתפתחות ביונים ובתורים שהוזכרו במענה ובגמרא. רש"י בחולין מפרש: "תחלת הציהוב – כשמתחילין לצהב כנפים שסביבות צווארם. פסולים בזה ובה – דיצאו מכלל קטנים ונפסלו".

בסוגיה בסוף מסכת חולין (קי"ב, ב) מתאר רש"י את גבולות הפסול באופן מעט שונה: "תורין שלא הגיע זמנן – כדתנן בחולין מעיזהיבו כשירין, ומקמי הכי פסולין, דתורין משמע גדולים ולא קטנים. בני יונה קטנים משמע ולא גדולים, ופסולין מתחילת הציהוב ואילך".

מהבדל קל זה אנו לומדים שרש"י סבר ש"תחילת הציהוב" זהה ל"משיצהיבו" ושלב זה מתאפיין בהצהבת הנוצות ("כנפיים") סביב הצוואר. מדברי המפרש (זבחים ס"ה, ב) נראה שהוא אינו מבחין בין צהוב לזהוב: "תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן... ואימתי תורין כשירין? מעיזהיבו ואימתי בני יונה פסולין משיצהיבו נוצה מזהבת שסביב הצוואר".

בסגנון מעט שונה מפרש רש"י בחולין: "תחלת הצהוב – כשמתחיל להביא נוצה יפה צהובה סביב לצווארו... ומיהו בני יונה הקטנים ביותר שעומטין כנף מהם ואין דם יוצא ממנו, פסולין מרוב קטנן". הרמב"ם בפיהמ"ש מפרש את המונח ציהוב באופן שונה: "... ותחלת הציהוב תחלת התגוונות הנוצות, אם היה זה במין היונים כבר יצאו מגבול הקטנות ולפיכך אינם כשרים, ואם היה זה במין התורים הרי טרם הגיעו לגבול הגדלות בכדי שיקראו תורים ולפיכך אינם כשרים".

גוזלי יונת הבית
צילמה: תהילה שילה

גיל האכילה האופטימלי

אין באמתחתי הסבר מקורי למונחים "ציהוב" ו"זיהוב" אך להלן אתאר בקיצור את שלוש הגישות העיקריות המקובלות בין החוקרים. א. הגבול הקובע הוא המעבר מפלומה לנוצות. שלב זה מוקדם מאד והוא חל בימים הראשונים לחיי הגוזל. ב. הגבול הוא במעבר בין כסות נוצות אחידה להופעת מגוון צבעים. תופעה זו מתרחשת סמוך להתפתחות יכולת התעופה בגיל 3 שבועות בערך. ג. שלב הציהוב מאוחר מאד (בערך בגיל 5 חודשים) והוא מקביל להתבגרות המינית.

על מנת להכריע בין הגישות השונות כדאי להתייחס להבדל עקרוני המבדיל בין יונים ותורים.

העובדה שהיונה ביתה ואילו התור אינו מבית והפרשי הגודל בין המינים הקרינה, קרוב לוודאי, על אופן ניצולם למזון וכנראה גם על אופן הבאתם לקרבן. התורים ניצודו כבוגרים ובעלב זה בשרם טעים, וכך נאכלו ואילו היונים נאספו מתוך השוכך ונאכלו בעיקר כגוזלים משום שאיכותם של הבוגרים ירודה. גוזלי יונים נחשבים גם היום במקומות רבים כמאכל יוקרתי.

אין סיבה להניח שגיל ההבאה לקרבן יהיה שונה מהגיל האופטימלי לאכילה, מה גם שחטאת העוף נאכלה על ידי הכהנים. נוכל להבין את הסימנים הניתנים במקורות חז"ל על רקע הבדל זה בין התורים ובני היונה. מסתבר, אם כן, שהגבול הקובע הוא כושר התעופה ולכן המדד הסביר ביותר הוא מדד ב'. המדד המעיד על התבגרות

התורים הוא ה"הזהבה" הבאה לידי ביטוי במעבר לצבעי בוגר. שלב זה מקביל לשלב ה"פריחה" בלשון התוספתא.
לתגובות ורישום לקבלת מאמרי צמחים ובעלי חיים על פי סדר הדף היומי:
raananmoshe1@gmail.com

הנוסח ומקורותיו. המקורות שעל-פיהם קבע ר"מ ברויאר ז"ל את נוסח המקרא עבור 'דעת תורה', ותנ"ך מוסד הרב קוק [ומאוחר יותר חורב ותנ"ך ירושלים].
מנחת-שי מובא כאן עם הערות צבי בצר ז"ל.

יב ו **טהרה: לשש, מ"ש, מ"ק-ד שם. טהרה: ד**

מנחת-שי על פס' ד: **בְּדָמִי טָהָרָה**: טהרה דסמיך לדמי לא מפיק ח"א, דסמיך לימי מפיק, וסימניך יהודה, פ"י ח"א שאחר יו"ד של יהודה היא נעה, וזה"א שאחר הדלי"ת נחה, כן ח"א של טהרה הסמוכה אצל ימי נעה, וחסמוכה אצל דמי היא נחה, וסיי אחר ^אוכסינו את דמו. >ובספ' ^בהזוהר טהרה סתים ולא אדכיר ח"א בתראה וכו'. < [טהרה].

יג ג הכהן את-הנגע **לשש, מ"ש, פס' 11. הכהן: ד** ונציה מוסיף פסק. הערה 11

פס"ל אינו מביא את הפסוק הזה כל עיקר; ואילו פס"ד, הכולל ברשימתו גם לגרמיה, מביא את הפסוק הזה רק לעניין הלגרמיה של 'הפך לבן'.

בעור-הבשר ל. בעור-: ש, מ"ש ששון אינו גורס את הגעיא.

מנחת שי: **וראה הכהן**: בלא פסק אחר הכהן. [וְרָאָה הַכֹּהֵן]. **בעור-הבשר**: אין בבי"ת מאריך. [בְּעוֹר-הַבָּשָׂר].

הפך | לבו¹²: ל. ש' ש. הפך: ד הערה 12 **כך נראה גם מפס"ד: והשוה הערה 11.**

ונציה אינו גורס פסק, אבל ברשימת הפסקים שבו מקרא זה מופיע.

הנגע (2): ששור. הנגע: ל. מזריות לנינגרד.

יג ו **הוא: ששור, רמ"ה, מ"ג-ש במ"ה, מ"ק-לש בר' יד ב. היא: ל**

יג ז **לטָהָרְתוּ: לש. לטָהָרְתוּ: ד** החטף-פתח בה"א משונה למדיי כי החטף נוטה לקבל את התנועה שלפניו.

יג טז **או כי ישוב לשש, מ"ש. כ"י: ד**

מנחת שי: **או כ"י ישוב**: כי במאריך לא במקף. [כ"י].

יג כא **והיא: לשש, מ"ש. מ"ג-ד בר' לח כה. והוא: ד**

^א וכסינו את דמו: ע"פ בר' לז כו.

^ב הזוהר: ויקרא, מג ע"ב.

מנחת שי: **וְהָיָא כַּהֵּה** הראשון: כתו' ביו"ד, וכ"כ י"חחזקוני. גם בהעתק הללי כתוב וְהָיָא כַּהֵּה דשחין, עכ"ל. והוא א' מן י"א כתו' יו"ד בתורה, וס' נמס' י"במ"ג פ' וישב, י"זכמ"ש בפ' לך לך. טוזהמדפ"ס שכתבו בוא"ו, כהו³⁰ עיניו מראות. [והיא].

יג כו **כְּהָרָת: ששד. כְּהָרָת: ל** שוב לנינגרד עם סגול מפתיע.

יג כח **תְּחִתִּיה: לשש, מ"ש כג. תְּחִתִּיה: ד** החטף אינו מובן. מנחת-שי על פס' כג: **תְּחִתִּיה:** החי"ת בשוא לבד. [וְאִסְתַּחֲתִּיה]. **הוא (2): לשש, מ"ש, מ"ג ד בר' לה כה. היא: ד** מנחת שי: **צִרְבַּת הַמְּכוּחַ הָוָא:** כתו' הוא בוא"ו <וְהָאָה"א בחירק> בכל ספרי' מדוייקי', שאינו מן טו"א חכתובי' יו"ד. [הוא].

יג לא **אֵין-מְרָאָהוּ: לש, ב"נ. אֵין-: ש, ב"א** כאן הכריע כבן-נפתלי ולא סימן געיא.

יג לג **וְהַתְּגַלַּח¹³: ד, מ"ש. וְהַתְּגַלַּח: לשש** כתבי היד אינם מכירים שיש כאן גימ'ל רבתי. הערה 13 **תיבה זו מובאת בכל רשימות האותיות הגדולות של לך וא"א.** 82, 83. מנחת שי: **וְהַתְּגַלַּח:** הגימ'ל רבתי. ועיין מ"ש בפ' צו אחר פסוק וַיִּצְאָה לָהּ בֹּו (ויקרא ח, ז). [וְהַתְּגַלַּח].

יג מח **בְּשָׁתִי: לשש, הַס, מ"ש. בְּשָׁתִי: ד** מנחת שי: **אוּ בְּשָׁתִי:** בספרי' כ"י מדוייקי' השי"ן רפה ובשוא לבדו, וחב"ת במאריך. >ועיין י"חמ"ש בשופט' ח' על וְשָׁבָה (שופטים ח, יב). <[בְּשָׁתִי].

יג נ **הִנָּגַע: ששד. הִנָּגַע: ל** השמטת דגש בלנינגרד.

יג נו **מִן-הַשָּׁחִי: לש, ב"א. מִן-: ש, ב"נ** לב"נ יש געיא.

יג נח **אוּ-קָל-כָּלִי: לש, מ"ש. אוּ-קָל-: ד.** כך נראה בונציה **אוּ-קָל-כָּלִי-עוֹר** או אינו מוקף ל'כל'. והמנחת-שי מציין ש'כלי' אינו מוקף. מנחת שי: **כָּלִי דוּחַבְּגַד:** בשופר הפוך לא במקף. [אוּ-קָל-כָּלִי].

פרשת זאת-תהיה (מצורע)

יד י **תְּמִימִם: ששד. רַמ"ה, מ"ג-אִתְּ מַג כה. תְּמִימִם: ל** מחלוקת כתיב. לנינגרד בסתירה למסורה של כתר ארם צובה.

^י יחחזקוני: על אתר.

^י במ"ג: מ"ג – ד בר' לח כח.

^י זכמ"ש: מ"ש בר' יד ב ('ומלך בלע היא').

^{טו} וזהמדפ"ס: ד.

³⁰ כאן דוגמה למשחק לשון החביב על נורצי: בעסקו ב'כחה' נקט 'כחו'.

^{טו} י"א חכתובי' יו"ד: מ"ג – ד בר' לח כח.

^י מ"ש: מ"ש שופ' ח יב ('ושבה שביד').

רמ"ה בספר מסורת סיג לתורה: **תְּמִימִים** יוֹד קָמָח מלא וחסר יוֹד תְּלִיין כתיב.
וכל תְּמִימִים בארְייתא דכותיה :

יד כא כלול: **ששוד**. כלול: ל נוסח לנינגרד מוזר ביותר, כי אין כאן סיבה לנסוג אחור.

יד כג אל־פֶּתַח אֶהֱמוֹד: **לשש, מ"ש**. אל־פֶּתַח אֶהֱמוֹד מועד ד
מנחת שי: אל־פֶּתַח: במאריך, לא בתביר, בס"ס. [אל־פֶּתַח].

יד כה הַמְטָהר: **ששוד**. הַמְטָהר: ל השמטת דגש בלנינגרד.

יד לא על המטהר לשוד. על-ש

יד מט ואזוב: **לשש, מ"ש מ"ג ד שמי יב כב**. ואזוב: ד
מנחת-שי: ואזוב: בהעתק הללי ואזוב, ירושי ואזוב, עכ"ל. וברוב ספרי הדפוס מל' וא"ז כתי'. אך
בכל ספרי מדוייקי כ"י ובדפוס ישן חס' וא"ז. גם ב"מ"ג פ' בא נמס' ג' ואזוב מלאים בתורה,
וכן כתבם 'הרמ"ה ז"ל, ואין זה מהם. [ואזוב].

יד נא אתם: **לשוד, מ"ש, מ"ג ש' במ' כה ד**. אותם¹⁴: ש, מ"ק-ש. הערה 14
מסתבר, שש ומ"ק-ש החליפו את הפסוק הזה בחברו. יד ו. לא מצאתי במנחת-שי.
והנה אל-הבית לש. והנה ד מרכא או תביר?

יד נג הַצֵּפֶר: **ששוד**. הַצֵּפֶר: ל

יד נו ולשאח: **לש, מ"ש, ולשאח: ד**
ונציה מחמיר להדגיש.
מנחת-שי: ולשאח: חלמ"ד בלא מאריך, וזשי"ן רפה, וכן ראיתי במקצת הספרים. וזהו ג"כ
דעת רד"ק^{יא} במכלול (דף נ"א) ובתילים מזמור ק"ח, וכ"כ בעל א"ת. וגם י"ר יונה הביאו עם
אחרים שחמשפט בהם החכבד והוקלו. [ולשאח].

טו ד קל־המשכב: **לשש, ב"א**. קל־: ב"נ

טו ח וכי-ירק ששוד. וכי-ירק ל

טו ט המרכב: **לשש, המרכב: ד**

טו יב וכל־כלי־עץ: שוד. וכל־כלי־עץ: ל

^ט ב"מ"ג: מ"ג – ד שמי יב כב.

^י הרמ"ה: אז"ב.

^{יא} במכלול: מא ע"ב.

^{יב} ובתילים: פירוש רד"ק לתח' קח ד.

^{יג} ר' יונה: הרקמה שער כה, עמי רצא.

טו כב וכל־הנגע: שד. וכל־הנגע: ל כבפס' יב לנינגרד אינו מסמן את המתיגה.

טו כה תהיה טמאה הוא לשש. מ"ש. תהיה טמאה הוא ד
מנחת-שי: תהיה טמאה הוא: ^{כב}במקצת ספרי הדפוס תהיה במירכא, טמאה בטפחא, ובספרים
מדוויקים כ"י בחפך, והוא הנכון, וכן הוא בדפוס י"שנים. [תהיה טמאה].

טו כו כל- לש. כל- ש; יהיה־לָהּ: לש, מש. יהיה־לָהּ: ד; כטמאת לשש, מש. כטמאת: ד
מנחת-שי: לָהּ: חלמ"ד דגושא. [יהיה־לָהּ]. כטמאת: חמ"ם רפה. כטמאת: [כטמאת].
למי שאינו מכיר את דפוס ונציה, לפעמים הערות המנחת-שי (לרוב בעקבות האור תורה) נראות
מיותרות בחינת זיל קרי בי-רב'. הוא מתכוון לפעמים לתקן שגיאות מונציה.

טו לב לטמאה־בה: לשד. לטמאה ש

הפטרת וארבעה אנשים

מלכים ב ז ה ויקמו: אקד, מ"ג-ל ש"א כג כד, ויקמו: ל, מ"ק-ל
בספר כתר ארם צובה והנוסח המקובל של המקרא עמ' 104 מעיר על כתיב לנינגרד:
במ"ק-ל גמטר כאן: ט' מל' – בניגוד לגמטר במ"ג-ל ש"א כג, כד, מ"ג-ש במ' כב, יד, מ"ג-ד במ' טז, ב. ומסתבר,
שהמסרן החליף כאן את שני הפסוקים המקבילים שבפרשה זו: מ"ב ז, ה, ז. והשוה גם מ"ג-ק שופ' כ, יט; מלשון
מ"ג זו אין הכרע, איזה משני הפסוקים האלה מנוי עם ט' המלאים.

ו קול סוס: אלק, מ"ש, מ"ג-ד יש' מט כא. וקול סוס: ד שיבוש חמור במקרא בונציה.
מנחת שי: קול רכב קול סוס – בתרגום של יונתן כתיב וקול סוסון ובכל ספרים כ"י ודפוסים
ישנים קול סוס בלא וא"ו בראש המלה וכן הוא במאיר כתיב ואני יגעתי לעמוד על בירורו של
דבר עד שמצאתי בחד אל מסרה משנים עשר פסוקים דמיון מן ג' ג' מלין קדמאה ותליתאה
לא נסיב וא"ו ומציעתא נסיב ו' וס' גמסר חסר במסר' גדולא ישע"י מ"ט ופסוק זה אינו נחשב
עמחם ומזה נלמד שכתוב קול בלא וא"ו:
בספר נוסח המקרא בכתר ירושלים: אלקש¹ כלומר כא"צ, לנינגרד קהיר וששון¹ קול סוס. בדפוס
ונציה עם וי"ו.
נוסח זה בסתירה למסורה שבדפוס, וגם בסתירה למסורה בששון¹.

ז כאשר: אקד, מ"ג-ל יש' נו ד. כאשר: ל?
כאשר-היא אלק. כאשר ד; היא: אלק, מ"ש, מ"ס-ד הי 3. הוא: ד
מנחת שי: המחנה כאשר היא – כתיב וקרי ביו"ד בדפוסים ישנים וספרים כ"י:

ח המקצעים: לד. המקצעים¹⁹: אק בהערה 19 המופנית להערה 3 מסביר ברויאר את שיטתו
להעדפת השווא ולא החטף באותיות שאינן גרוניות.

י והנה אין-שם א, ב"א. והנה לקד, ב"נ; כאשר-המה: אלק. כאשר ד

^{כב} במקצת ספרי הדפוס: ד, ונציה ש"ז, ונציה ש"ד.

במחלוקת הראשונה נחלקו אם הטעם לפני התביר הוא דרגא או מרכא. ונציה לנינגרד וקהיר נוקטים כבן-נפתלי, וכתר ארם-צובה כבן אשר. במחלוקת השנייה ונציה אינו מקיף אלא מטעים במרכא.

יג יש כאן כתיב וקרי. הכתיב הוא החמון, הקרי הוא חמון. המקורות נחלקו בניקוד הכתיב. **הַחֲמוֹן: אֶקֶד. הַחֲמוֹן: ל** כנראה הנדון הוא איזו ה"א היא מהקרי ואיזו נוספת.

יח וסָאָה: אֶלֶד, מ"ש? וסָאָה: מ"ש?

מנחת שי: במקצת ספרים כתיב וסאה חסמ"ך בשוא לבדו ובספרים כ"י מדויקים וגם בדפוסים ישנים חסמ"ך בחטף קמץ והוא"ו במאריך וכ"כ רד"ק בשרשים ויהי סאה סלת בשוא חסמ"ך. וסָאָה סלת בשקל. בחטף קמץ חסמ"ך:

יט כדבר: **אלקד, מ"ש?** **מ"ג-ק ב. הדבר: מ"ש?** במקורות אין זכר לגרסה **חדבר**. מנחת שי: היהיה כדבר הזה - הרבו הספרים לפשוט בדבר הזה וברוך היודע אי זה יכשר הזה או זה כי בשתי מקראות כ"י משנים קדמוניות מצאתי כתוב **חדבר הזה** בה"א כמו שכתוב בתחילת הפרשה וגם בדפוס ישן שכתוב בפנים **כדבר** נרשם מבחוץ **חדבר** להורות שנמצא חילוף זה בספרים. ולא ראיתי לאחד מהמפרשים כלום זולתי בעל כלי יקר שכתב ובזה יובן שנוי הלשון של מעלה אמר **חדבר הזה** וכאן הוא אומר **כדבר הזה** בכ"ף הדמיון לא כן למעלה שכתוב **יהיה חדבר הזה** עכ"ל. וכן בתרגום יונתן הראשון פתגמא והשני בפתגמא אבל במאיר נתיב שניהם ה"א:

פֶּן לַחֲכָם וַיִּחַכְּמוּ-עוֹד

אנא שלחו את הערותיכם!

הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה <http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&p=272195#p272195&t=10317>

אם אתה מתעניין
בהבטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל בעושיאם לשוניים
בכתובת: franklashon@gmail.com
☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותבים ☺